

Spis treści

Od Autorki	11
Wstęp	13
Rozdział I. Sztuka jako narzędzie formowania zainteresowań i rozwoju artystycznego	17
1.1. Sztuka, twórczość, kreacja – definicje	17
1.1.1. Funkcje sztuki	18
1.1.2. Od marzeń do fascynacji	21
1.2. Sztuka jako nowoczesne narzędzie pedagogiczne	25
1.2.1. Interdyscyplinarność a retoryka	26
1.3. Edukacja artystyczna a kontakt ze sztuką	27
1.3.1. Specyfika retoryki teatru	29
1.3.2. Od formy do działania i z powrotem	32
1.3.3. Edukacyjna i społeczna rola teatru	36
1.3.4. Kulturotwórcza rola filmu	39
1.3.5. Wokół emocji i wyobraźni	40
1.4. Forma, materia, dzieło plastyczne – definicje	44
1.4.1. Humanistyczna postawa – Igor Mitoraj	44
1.4.2. Z odblasków twórczości – Władysław Hasior	48
1.5. Pedagog sztuk plastycznych	49
Rozdział II. Narzędzia sztuki aktorskiej wobec metody K.S. Stanisławskiego	53
2.1. Teatr, sztuka dramatyczna, aktor – definicje	53
2.2. Słowo jako narzędzie i środek ekspresji	60
2.3. Aleksander Ostrowski – prekursor realistycznego teatru rosyjskiego	66
2.4. Od teatru do filmu – rosyjska szkoła K.S. Stanisławskiego	68
2.4.1. Metoda Stanisławskiego w teatrze	68
2.4.2. Metoda Stanisławskiego w filmie	74
2.5. System Stanisławskiego w pracy z aktorem polskim	79
2.5.1. Realizm w sztukach Maksyma Gorkiego	86
<i>Matka</i>	
<i>Jegor Bułyczow i inni</i>	
<i>Mieszczanie</i>	
<i>Na dnie</i>	
2.5.2. Walory sztuk Antoniego Czechowa	91
<i>Mewa</i>	
<i>Wiśniowy sad</i>	
<i>Platonow</i>	
<i>Wujaszek Wania</i>	
<i>Trzy siostry</i>	
2.5.3. Problemy adaptacji utworów Fiodora Dostojewskiego	98
<i>Idiota</i>	
<i>Zbrodnia i kara</i>	
<i>Biesy</i>	
<i>Bracia Karamazow</i>	

Rozdział III. Od praktyki do pedagogiki sztuki aktorskiej	109
3.1. Reżyser, inscenizator, mistrz – definicje	110
3.1.1. Trudne początki – Józef Pilarski, Wojciech Pilarski	114
3.1.2. Jego mistrzowie – Stanisław Łapiński	118
3.1.3. Wżywał się w postać – Karol Adwentowicz	121
3.1.4. Droga do teatru – Jadwiga Andrzejewska	122
3.1.5. Pasjonuje mnie aktorstwo – Bogdan Baer	127
3.1.6. Grać, grać, grać – Andrzej May	129
3.1.7. Sztuka bycia reżyserem – Jan Kulczyński	130
3.1.8. Próba czytana – Dorota Bielska	131
3.1.9. Umieć pracować z każdym artystą – Stanisław Gerstenkorn	131
3.1.10. Dziś aktor gra dla reżysera	132
3.2. Elementy sztuki aktorskiej w praktyce	134
3.2.1. Rola repertuaru	135
3.2.2. Etap prób	139
3.2.3. Obserwacja życia	145
3.3. Ideały a osobowość aktora	149
3.3.1. Wyczarowuje okrusz prawdy – Zbigniew Cybulski	150
3.3.2. Otworzyć liczne drzwi – Daniel Olbrychski	152
3.3.3. Bard, poeta, śpiewak – Włodzimierz Wysocki	152
3.3.4. Studium postaci komediowej – Louis de Funès	154
3.4. Reżyser jako kreator osobowości	154
3.5. Aktorstwo małego ekranu	155
3.5.1. Wyjątkowość aktorstwa Tadeusza Łomnickiego	158
3.5.2. Technika aktorska Gustawa Holoubka w studiu telewizyjnym	159
3.6. Aktorstwo filmowe	160
3.7. Aktorstwo nowoczesne czyli jakie?	167
3.8. Artysta estrady	173
3.9. Widowisko, sztuka cyrkowa – definicje	178
3.10. Pedagog sztuki cyrkowej	180
Rozdział IV. Kształtowanie osobowości i postaw artystycznych aktora	183
4.1. Szkoła aktorska – blaski i cienie	183
4.1.1. Dlaczego właśnie ten zawód?	189
4.1.2. Szkoła – pole poszukiwań	192
4.1.3. Dyplom – pierwsza konfrontacja	196
4.1.4. Co dała mi szkoła?	198
4.1.5. Efekty kształcenia w praktyce	202
4.2. Pedagog aktorstwa	203
4.2.1. Społeczna misja aktora – Aleksander Zelwerowicz	204
4.2.2. Uczennica Reduty – Hanna Małkowska	207
4.2.3. Zasady – Henryk Modrzewski	210
4.2.4. Świadomość własnego istnienia – Andrzej May	210
4.2.5. Warto się poświęcić – Tadeusz Łomnicki	212
4.2.6. Bez ekshibicjonizmu – Zbigniew Zapasiewicz	214
4.2.7. Uszlachetnianie człowieka – Gustaw Holoubek	214
4.2.8. Ja byłam zadowolona – Zofia Kucówna	215
4.2.9. Teatralna rodzina – Marta Stebnicka	215
4.2.10. Suma moich doświadczeń – Teresa Leśniak	216
Rozdział V. Pedagog jako wzorzec warsztatu i postaw artystycznych w sztuce aktorskiej	217
5.1. Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi ...	217

5.1.1. Pierwsi nauczyciele – Michał Pawlicki, Zofia Petri	218
5.1.2. Po prostu „Tata” – Zbigniew Józefowicz	223
5.1.3. Podziwiany – Jan Peszek	226
5.1.4. Różne metody – Halina Machulska	226
5.1.5. Warsztat i kultura – Piotr Krukowski	228
5.1.6. Kochana Pani Profesor – Hanna Małkowska	228
5.1.7. Szacunek dla tradycji – Barbara Fijewska	230
5.1.8. Film jako pokłosie warsztatowości – Zygmunt Machwitz	231
5.1.9. Kultura a społeczeństwo – Jadwiga Łużyńska-Dorobowa	232
5.1.10. Czym jest sztuka? – Janusz Zagrodzki	233
5.2. Moi profesorowie w anegdotach	233
5.3. Akademia Teatralna im. A. Zelwerowicza w Warszawie	236
5.3.1. Aktorstwo psychologiczne – Jan Englert	237
5.3.2. Aktorstwo jako metafora – Teresa Budzisz-Krzyżanowska	238
5.3.3. Malowanie świata – Zofia Kucówna	239
5.3.4. Od poetyki do prowokacji – Irena Jun	240
5.3.5. Dialogowanie wierszem – Aniela Świdarska	242
Rozdział VI. Kształtowanie osobowości i postaw artystycznych tancerza	245
6.1. Ruch, taniec, balet – definicje	245
6.1.1. Ruch w pracy tancerza	247
6.1.2. Choreografia jako podstawa	249
6.1.2.1. Uparte poszukiwania twórcze – Asaf Messerer	250
6.1.2.2. Serce Zorby bije w każdym z nas – Lorca Massine	251
6.1.3. Ciało jako narzędzie i środek ekspresji	253
6.1.4. Ciało tancerza – nowe wyzwania	256
6.1.5. Specyfika kształcenia baletowego	258
6.2. Pedagog baletu	263
6.2.1. Niezwykłość zawodu – Olga Sawicka	266
6.2.2. Osobliwa indywidualność – Izabela Gorzkowska-Głowacka	266
6.2.3. Czy ja widzę to samo – Liliana Kowalska	267
6.2.4. Nie możemy spacerować, powinniśmy biec – Bożena Kociołkowska	268
6.2.5. Balet to sztuka magiczna – Zofia Rudnicka	269
6.3. Szkoła a teatr	272
6.4. Choreograf jako reżyser	274
6.4.1. Mały clown i jego Bóg – Maurice Béjart	275
6.4.2. Perfekcja i wyobraźnia – Jurij Grigorowicz	278
6.4.3. Nie tylko dla koneserów – Boris Ejman	281
6.4.4. Różnorodność form muzycznych – Stanisław Miszczyk	284
6.4.5. Piłuję to – Witold Borkowski	286
6.4.6. Efektem nie będzie wynik – Ewa Wycichowska	288
6.4.7. Gdzie jest granica możliwości – Kazimierz Wrzosek	290
6.4.8. Składanie mozaiki – Henryk Tomaszewski	294
6.4.9. W sercu niosę pieśń – Henryk Konwiński	299
6.4.10. Spektakl baletowy jako manifestacja – Jerzy Makarowski	301
6.4.11. Szacunek dla tradycji – Roman Komassa	302
6.4.12. Legendarne balety dzisiaj – Artur Żymelka	302
Rozdział VII. Kształtowanie osobowości i postaw artystycznych muzyka	307
7.1. Dźwięk, muzyka, dzieło muzyczne – definicje	307
7.1.1. Muzyka jako narzędzie i środek ekspresji wykonawczej	308
7.1.2. Elementy kształcenia muzycznego	310
7.1.3. Interpretacja ruchowa dzieła muzycznego – rytmika	312

7.1.4. Pedagogika dialektyczna dzisiaj czyli relacje mistrz – uczeń	315
7.1.5. Pedagogika wobec przyszłości	317
7.2. Pedagog muzyki	318
7.2.1. W głowie mi się to nie mieści – Wanda Wilkomirska	318
7.2.2. Jesteś tworem tradycji – Tatiana Szebanowa	319
7.2.3. Sprawa motywacji – Krystian Zimmerman	321
7.2.4. Ścieżka samodzielności – Kevin Kenner	324
7.2.5. Szczerość wypowiedzi – Beata Bilińska	326
Rozdział VIII. Kształtowanie osobowości i postaw artystycznych śpiewaka	329
8.1. Głos, śpiew, dzieło operowe – definicje	329
8.1.1. Głos jako narzędzie i środek ekspresji	330
8.1.2. Wymowa w pracy śpiewaka	333
8.1.3. Partytura jako podstawa	334
8.1.4. Praca śpiewaka nad rolą	338
8.1.5. Zadania sceniczne	344
8.2. Pedagog w pracy z artystą śpiewakiem	348
8.2.1. Pierwsza nauczycielka – Rockwell Blake	354
8.2.2. Zrozumieć drugiego człowieka – Jadwiga Pietraszkiewicz	355
8.2.3. To jest bardzo żmudna praca, ale jest to też pasja – Maria Fołtyn	355
8.2.4. Szukałam emocji w głosie – Barbara Mądra-Bednarek	356
8.2.5. Sam się udoskonalam – Artur Ruciński	359
8.3. Reżyser w operze	360
8.3.1. Spektakl jest sprawdzianem – Mariusz Kwiecień	365
8.3.2. <i>Così fan tutte</i> – Barbara Mądra-Bednarek	367
8.3.3. Nieznane horyzonty – Ewa Biegas	368
8.3.4. Pomagam młodym ludziom – Wiesław Ochman	369
8.3.5. Diabeł tkwi w szczegółach – Marek Weiss	370
Rozdział IX. Rola zespołu w kształtowaniu wizerunku artysty i instytucji	373
9.1. Młodzi na scenie i w teatrze	379
9.2. Relacje międzyludzkie	380
9.3. Aktorzy nie zawsze prowincjonalni	384
9.4. Byłem nim oczarowany	387
9.5. Szczerość to nasza siła	389
9.6. Specyfika ruchu amatorskiego	389
Rozdział X. Ekspresja – narzędzie perswazji w sztuce współczesnej	395
10.1. Ekspresja aktorska	395
10.1.1. Od słowa do milczenia	397
10.1.2. Maski Arlekina czyli siła tradycji	404
10.2. Taniec jako element perswazji	407
10.2.1. Cieleśność w baletach Borisa Ejfmana	409
10.2.2. Ciało jako medium	411
10.2.3. Przekonać nagością	412
10.3. Ekspresja w muzyce	413
10.4. Ekspresja dzieła plastycznego	416
10.5. Publiczność – nowe wyzwania	417
10.6. Edukacja teatralna – dlaczego?	422
Zakończenie	431
Bibliografia	433
Indeks nazwisk	475